

ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ В УСЛОВИЯТА НА ХИБРИДНИ ЗАПЛАХИ

Лекция на началника на отбраната вицеадмирал Румен Николов при откриването на учебната 2015/2016 година във ВА „Г. С. Раковски”

1 септември 2015 г., София

**Уважаеми господин министър Ненчев,
Господа генерали, адмирали и офицери,
Дами и господа,**

Искам да изкажа своята благодарност към ръководството на Военна академия „Георги Стойков Раковски” и към академичната общност за предоставената ми възможност да присъствам на откриването на учебната 2015/2016 година и да споделя с Вас вижданията на военното ръководство относно хибридните заплахи и предизвикателствата, пред които са изправени НАТО, Европейският съюз и въоръжените ни сили в усилията си за справяне с тях в съвременната среда на сигурност.

Военните аспекти на съвременната среда на сигурност придобиват нови измерения вследствие нарастващото прилагане на асиметрични и хибридни действия в съвременните кризи и конфликти. Чрез координирана тайна или явна употреба на широк набор от дипломатически, икономически, информационни и други неконвенционални инструменти, хибридният модел предоставя възможност за оказване на влияние и натиск или за дестабилизиране на определени страни, без да се стига до използване на военна сила и завземане на територия.

Това налага НАТО и Европейският съюз, като основни носители на сигурност и стабилност в Европа и света, да търсят пътища и подходи за своето бъдещо развитие, адекватни на изискванията на средата. Всички тези процеси оказват все по-нарастващо влияние върху системата за национална сигурност на Република България, която и занапред ще се гради и усъвършенства на базата на членството ни в НАТО и Европейския съюз. В този смисъл страната ни и респективно въоръжените ни сили следва да са в състояние да посрещнат хибридните заплахи, като съхранят и нараснат потенциала си за осигуряване на националната сигурност и приноса към колективната отбрана на Алианса и към процеса на изграждане на отбранителни способности в рамките на общата политика за сигурност и отбрана на Европейския съюз.

1. Хибридните заплахи в съвременната среда на сигурност

В глобален мащаб съвременната среда на сигурност запазва сложния си и динамичен характер, с тенденция към влошаване. Появата на нови и задълбочаването на съществуващите кризи и конфликти оказват трайно влияние върху провежданите от Република България външна и вътрешна политика. Пряко въздействие върху националната сигурност оказват обстановката в страните от Близкия изток и Северна Африка и събитията в Украйна.

Особено негативно отражение върху регионалната стабилност оказва кризата в Украйна. Освен че има военни и военно-политически измерения по отношение на средата на сигурност и предизвикателствата за държавите от НАТО в региона, тази криза повлия и на отношенията между Европейския съюз и Русия.

Днес няма съмнение, че нарастването на военните възможности на Русия и демонстрираната способност за бързо развърщане на сили и за предприемане на широкомащабни военни действия в кратък срок, съчетани с политически, дипломатически, медийни и други действия, имат дестабилизиращ ефект за сигурността и стабилността в евроатлантическата зона.

Умелото и координирано използване на тактики, в които основно се откроява ролята на невоенните способности с широко използване на политически, икономически, информационни, хуманитарни и други мерки, реализирани със съдействието и помощта на местното население и водещи до постигане на стратегическите цели, промени правилата за водене на съвременната война.

НАТО и Европейският съюз дефинират подобни действия като хибридна заплаха, под която следва да се разбира използване от държава или недържавен участник на хибридна стратегия, която се основава на широка, комплексна, адаптивна и често силно интегрирана комбинация от конвенционални и неконвенционални средства. Тези действия се осъществяват с целия спектър от инструменти на националната мощ и са насочени към органите за държавно ръководство.

Направената, в резултат на проведения от двете стратегически командвания на НАТО анализ, оценка на хибридните заплахи показва, че най-често атакуващата страна ще използва свой собствен „хибриден модел”, представляващ специфична проява на хибридна стратегия, която е уникална, и всеки отговор следва да бъде съобразен с нея. В повечето случаи ще се търси възможност за подкопаване и дестабилизиране на опонента чрез принудителни и подривни тактики, които могат да включват различни форми на саботаж, затрудняване на комуникациите и енергийните доставки, създаване и подпомагане действията на паравоенни формирования и др.

От критична важност за успеха на хибридната стратегия е създаването на объркване, съмнения и неяснота както в атакуваното местно население, така и в международната общност относно това какво всъщност се случва и кой е отговорен за него. Счита се, че такава неяснота може да парализира опонента до степен на невъзможност да реагира ефективно, да мобилизира наличните сили и да организира отбраната си. В международен аспект това би ограничило скоростта и обхвата на противодействията по отношение на агресията.

Друга фундаментална характеристика на хибридната стратегия е, че тя се основава на тактики, търсещи въздействие върху най-уязвимите и незащитени елементи на държавата и обществото чрез координирано използване за кратък период от време на голям обем от инструментите на държавната власт на агресора в подкрепа на паравоенни формирания, за поддържане на местно неподчинение, водене на пропагандна кампания, прилагане на икономически лостове и ангажиране на дипломацията в опит да се покаже съпричастност при разрешаване на кризата.

2. Противодействие на хибридните заплахи в НАТО, Европейския съюз и на национално ниво

Размитите и неясни граници на събитията в Украйна принудиха военните и цивилните органи на НАТО и Европейския съюз да стартират дискусия по същността на хибридните заплахи. Оказа се, че и в двете организации липсва както общо разбиране за същността на проблема, така и подготовка за противодействие.

В Европейския съюз се счита, че хибридните стратегии не са нови, но в случая с Украйна са приложени иновативно, като са отчетени и особеностите на средата. В доклада на върховния представител на Европейския съюз по въпросите на външните работи и политиката на сигурност се обръща основно внимание на концепцията за хибридната заплаха, където се въвежда идеята за първостепенната национална отговорност в противодействието на такъв тип заплаха. Европейският съюз може да играе поддържаща роля при споделяне на информацията и при координиране на действията както в рамките на Съюза, така и в процеса на подпомагане изграждането на гъвкавост и устойчивост. Необходимо е отделните държави внимателно да анализират и определят своите уязвими места, като информацията за тях следва да бъде споделена, така че да подпомогне предприемането на общи действия по киберзащита, борба с корупцията, засилване на граничния контрол и др. Ключови за успеха са и способностите за своевременно разкриване и определяне на източниците на заплаха, за бързо вземане на решение и активна информационна кампания с едновременно използване на икономическия и дипломатическия инструмент. Общото виждане

на страните е, че за да отговори Европейският съюз своевременно на хибридна заплаха, е необходимо да се фокусира върху координиране на действията и реагиране чрез използване на подобрените способности в рамките на наличните инструменти на Европейския съюз.

Във връзка с подготовката на Европейски съвет по въпросите на сигурността и отбраната през месец юни 2015 г. Великобритания в неформален документ предложи възможни варианти и механизми за отговор при хибридна заплаха. Той следва да бъде съизмерим и всеобхватен, като ролята на Европейския съюз може да бъде допълваща при използване на военни средства от НАТО. В този случай значимостта на тази му роля ще се заключава в съчетаване на всеобхватния подход с разнообразието от инструменти за отговор – стратегическа комуникация, икономически мерки, обща политика за сигурност и отбрана. Предлагат се три насоки за действие за отговор при хибридна заплаха.

На първо място, следва да се направи оценка за идентифициране и определяне на заплахата. Тази дейност се основава на изграждане на система на Европейския съюз за ранно предупреждение с използване на подходящи индикатори, засилен обмен на информация и изготвяне на съвместни оценки с НАТО на риска от хибридна заплаха.

На второ място, необходимо е да се предприемат необходимите стъпки за намаляване на уязвимостта от хибридна атака чрез изграждане на способности. Оттук следва държавите да извършат самооценка на уязвимите си области, активно да използват стратегическите комуникации и да намалят енергийната си зависимост. Също така Европейският съюз следва да отдели ресурси за подпомагане усилията на трети държави, които да изградят устойчивост срещу хибридни заплахи. На съюзническо ниво Европейският съюз и НАТО следва да идентифицират слабостите си в областите за противодействие на кибератаки и за повишаване на сигурността при обмен на информация. Призовава се Европейската агенция по отбрана да започне да планира изграждане на способности за противодействие на хибридни заплахи.

На трето място, следва да се определят инструментите за противодействие, като се използва всеобхватният подход.

Трите насоки за действие следва да се координират вътрешноинституционално и с други международни организации, като се поставя на първо място сътрудничеството с НАТО. В този контекст следва да се повиши сътрудничеството с Алианса в областта на стратегическите комуникации и в провеждането на съвместни учения НАТО - Европейски съюз за съвместяване на усилията за противодействие срещу хибридни заплахи.

При откриването през месец март 2015 г. на семинара на НАТО по трансформацията, генералният секретар на НАТО Йенс Столтенберг ясно формулира виждането на организацията за справяне с хибридната заплаха. Едно от важните условия за успеха е прилагането на всеобхватния подход както на национално, така и на съюзно ниво. На първо място е необходимо всяка една държава да проведе собствена национална подготовка, да изследва съществуващите национални слабости и да набележи мерки за отстраняването им. Обществата, които са добре интегрирани и успешно управлявани, са изключително устойчиви на подобни заплахи. Второ, в съюзен формат е необходимо да се вземат мерки за подготовка, възпиране, защита и възстановяване. **Подготовката** следва да включва като минимум своевременното откриване и анализиране на случващото се, установяването на връзка с други събития и определянето на отговорността за тяхното осъществяване. Основни инструменти следва да бъдат разузнаване, натрупване на експертиза, знания и аналитичен капацитет. **Възпирането** предполага широко използване на комбинирани способности, както военни, така и цивилни. Съществено за него е правилното формулиране и изпращане на стратегическо съобщение за готовността на Алианса да реагира адекватно и решително. **Защитата** се основава на своевременно и ясно изразяване на всеобща политическа воля, единство при вземане на решения и при развърщане силите на Алианса. **Възстановяването** включва комплекс от дейности, при които военният елемент ще има поддържаща роля.

В отговор на променената среда на сигурност Алиансът преразглежда необходимите готовност и способност за своевременен отговор, което наложи засилване ролята на NRF и доведе до вземане на решителни мерки, част от които бе приемането на План за готовност за действие на Алианса. Планът съдържа съгласуван и всеобхватен пакет от действия в отговор на новите предизвикателства и необходимите мерки, които да бъдат предприети в отговор на новите рискове и заплахи. Прилагането на мерки за адаптиране по целия източен фланг на НАТО освен че демонстрира единството и солидарността между съюзниците, на практика повишава и възможностите за готовност и навременен отговор. В ход е изпълнението на незабавните мерки за гарантиране сигурността на съюзниците, които включват засилено присъствие на сили на Алианса на територията на част от европейските страни от източния фланг за провеждане на съвместни учения и подготовка, увеличаване на силите, носещи дежурство за Air Policing, и др. Предстои изграждане на формирания за интегриране силите на НАТО за управление на развърщането на съюзни войски на територията на страните от източния фланг и адаптиране на силите за отговор на НАТО.

Друг важен процес, имащ отношение към стратегическото разположение на НАТО, е изграждането на съвместни сили с много висока степен на готовност. Те ще имат необходимите способности за своевременен военен отговор на НАТО на

възникващи заплахи за територията на страните и трябва да допринесат съществено към набора от средства, осигуряващи траен възпиращ ефект.

Имайки предвид разглежданите в НАТО и Европейския съюз дейности за противодействие на хибридните заплахи, може да определим, че националната стратегия за защита от такъв тип заплахи следва да обхваща три основни елемента. **Първият** е формулиране на проблема и включва определяне източника на заплахата, каква е същността и природата ѝ, какви са целите на противостоящата страна и къде са слабите ѝ места. **Вторият** елемент е определяне на обща политика или концепция за справяне с предизвикателството и включва политиките за засилване устойчивостта на обществото и държавата срещу хибридни заплахи чрез прилагане на пакет от съвместни, свързани и синхронизирани действия в дипломатическата, икономическата, информационната и военната сфера. **Последният** елемент е набелязване и изпълнение на комплекс от взаимосвързани действия за защита.

За противодействие на хибридните заплахи всяка една държава следва да набележи мерки за преодоляване на установените съществуващи слабости в националната сигурност. Тук водеща е ролята на правителството, държавните институции и агенции, където подготовката и провеждането на държавни синхронизирани действия за противодействие на хибридните заплахи следва да се извършват при отчитане на националните интереси на фона на съществуващия международен и национален политически контекст.

Като цяло синхронизираните държавни действия за противодействие на хибридните заплахи е необходимо да включват като минимум мероприятия за подготовка на страната, възпиране и защита.

Подготовката на страната изисква: подобряване на системата за ранно предупреждение и повишаване на ситуационната осведоменост; споделяне на разузнавателна информация; определяне на индикатори за възникваща заплахата; поддържане действията на НАТО и Европейския съюз; укрепване на националното законодателство и борба с корупцията; осигуряване на ресурси и осъществяване на баланс между елементите на държавната власт; гарантиране на енергийна стабилност и диверсификация на източниците; стабилен банков контрол, икономическа и търговска политика и др.

За **възпиране** на хибридна заплахата е необходимо: гарантиране на стабилно държавно управление; извършване на национално предварително планиране, тестване на процеса за вземане на решения и провеждане на национални учения; укрепване на съществуващите и изграждане на нови национални отбранителни способности; поддържане на оперативна съвместимост; подготовка на системата за командване и управление; засилване присъствието на НАТО на територията на страната; тясно сътрудничество в рамките на Европейския съюз за защита на

икономическите интереси; поддържане на сигурно информационно пространство (киберзащита) и др.

Защитата от хибридна заплаха включва: поддържане и демонстриране на политически консенсус; защита на критичната инфраструктура, включително линиите за комуникация; засилване на граничния контрол; провеждане на консултации в рамките на НАТО, Европейския съюз и ООН; прилагане на чл. 4 и съевременно активиране на чл. 5 от Вашингтонския договор; публична дипломация и провеждане на информационна операция; осигуряване развърщането на сили на НАТО на територията на страната; осигуряване на икономическа помощ и финансиране; гарантиране на доставките и финансовата политика; осигуряване на подкрепа за налагане на икономически и политически санкции и др.

3. Перспективи за развитие на Въоръжените сили на Република България в условията на хибридни заплахи

Разрастването на мащабите на регионалните конфликти и стремежът за налагане на политически и икономически интереси от страна на държавни и недържавни фактори могат да изправят страната ни пред сериозни предизвикателства, като засилен бежански натиск, прояви на насилствен радикализъм и тероризъм, кибератаки, активизиране на каналите на международни криминални групировки, финансово-икономически престъпления, енергийни и екологични проблеми и др. Тази тенденция в средата на сигурност ще налага рисковете и заплахите за националната сигурност и отбрана на Република България да бъдат посрещани там, където се пораждат. Това от своя страна изисква развитието на въоръжените сили да се осъществява в условията на гъвкава и адекватна политика при планиране на отбраната, подобряване на международното сътрудничество в областта на сигурността, развитие на доктриналните документи, концепциите и плановете за операции и преди всичко приоритетно изграждане и развитие на адекватни на промените в средата на сигурност отбранителни способности за изпълнение на конституционните и съюзните отговорности в условията на недостатъчно финансово осигуряване. Изграждането и развитието на тези способности се основава на принципите на интеграция, мобилност, достатъчност, приоритетност, съвместимост, ефективност, адаптивност, модулност на войсковите единици, единство на силите, отчитане на ресурсите, единоначалие и организационна подчиненост, приемственост и последователност, прозрачност.

Членството на Република България в НАТО и Европейския съюз и участието ни в регионалното и двустранното сътрудничество на базата на реализация и защита на националните ни интереси са определящи за националната сигурност, отбраната на страната и за успешното възпрепятстване на появата на пряка заплаха за суверенитета и териториалната цялост на страната.

Многонационалните решения в развитието на способностите предоставят допълнителни възможности за изграждане на национални отбранителни способности и по-ефективно разходване на ресурсите за тях. За тяхното успешно реализиране е необходимо едно ново ниво на коопериране, политическа култура и взаимно доверие между страните, като в това направление страната ни активно участва в инициативите за многостранно сътрудничество „Интелигентна отбрана” на НАТО и „Обединяване и споделяне” на Европейския съюз. Участието ни в тези инициативи, както и в програми за финансово подпомагане в областта на отбраната и сигурността е катализатор за изграждане на способности, тъй като това напълно съвпада с икономическия интерес на страната.

Дефинирането на необходимите способности на Алианса за реагиране на съвременните предизвикателства се осъществява в рамките на процеса на планиране на отбраната. Посредством изпълнението на приетите цели за способности страните-членки изграждат отбранителни способности, необходими за участието им в пълния спектър от операции на Алианса, при спазване на принципите на *приемливо натоварване* и *справедливо разпределение на отговорностите*. Поетите в това отношение ангажименти от страната ни за принос в изграждането и поддържането на необходимите сили и способности оказват непосредствено влияние върху националното отбранително планиране. Поради тази причина то е изцяло синхронизирано и хармонизирано с процеса на планиране на отбраната в НАТО и с процеса на развитие на отбранителни способности в Европейския съюз.

Националният принос към колективната отбрана на Алианса и към общата политика за сигурност и отбрана на Европейския съюз се изразява в изпълнение на пакета „Цели за способности-2013”, в съответствие с който страната ни поема ангажименти да изпълни 55 цели за способности и да подготви 50 формирования за нуждите на колективната отбрана до 2028 г. В този пакет са дефинирани *приоритетните области за развитие на способности* през следващите години, които включват: постигане на високо ниво на оперативна съвместимост със съюзниците; развитие на комуникационно-информационните системи на силите за развърщане и за участие в операции и мисии зад граница; повишаване мобилността на формированията от Сухопътните войски; развитие на способностите на Военноморските сили за борба с морски мини; развитие на системите за самозащита на летателните апарати; развитие на способностите за водене на разузнаване, наблюдение и целеуказване; развитие на способностите за ядрена, химическа, биологическа защита.

Искам да споделя с Вас, че във връзка с процеса на планиране на отбраната в НАТО към настоящия момент се извършва преглед на отбранителните способности на НАТО за 2015 г. В рамките на този преглед в Министерството на отбраната е получена индивидуалната оценка за нашата страната, която ще бъде

обсъдена на поредица от консултации с НАТО, като първите от тях ще бъдат проведени в София на 10 и 11 септември тази година, а следващите – в Брюксел през първата половина на 2016 г.

За повишаване на готовността и ефективността при отразяване на новите рискове и заплахи в НАТО се разработи План за готовност за действие на Алианса, който бе приет на срещата на върха в Уелс. Той има за цел да допринесе за повишаване способността на НАТО за отговор както на настоящите, така и на бъдещи евентуални кризи и включва мерки за гарантиране сигурността на съюзниците. В тази връзка Съюзното командване по операциите на НАТО разработи План за защита на Румъния и България при криза, а за неговото изпълнение приехме национален „Стратегически план за действие на въоръжените сили за защита на Република България при криза”. Сега пред нас стои предизвикателството да осигурим неговата реализация, което е свързано със сериозна организация и значителни финансови разходи.

Към мерките за адаптиране на НАТО, осигуряващи част от постоянното предно присъствие, се отнася и изграждането на формирания за интегриране силите на НАТО в страните по източната граница на Алианса, в това число и в България. Отговорностите им се фокусират върху поддържане на постоянна готовност за приемане, настаняване и осигуряване на по-нататъшно придвижване на формиранията от силите с много висока степен на готовност и на силите за отговор на НАТО. Изграждането на такъв тип формирание на територията на страната е високоотговорен и изпълнен с предизвикателства ангажимент, имащ пряко отношение към защитата на страната при криза. Като страна домакин трябва да предоставим необходимата инфраструктура, логистична поддръжка и охрана по стандартите на НАТО, което изисква и значителни инвестиции. Освен това 50% от личния състав на това формирание, което е в процес на изграждане, се осигурява от българска страна.

В НАТО беше приета оценката, че Стратегическата концепция на Алианса не отразява напълно новите реалности. Налице са промени в стратегическата среда, предизвикани от кризата в Украйна на източния фланг на НАТО и от разширяващия се тероризъм и насилие на южния. Тези промени налагат ревизиране и актуализиране на Националната отбранителна стратегия и доктрините на въоръжените сили. В тази връзка се проведе междинен преглед на Националната отбранителна стратегия, в процеса на който се разгледаха новите промени в средата на сигурност, където хибридните заплахи се определят като един от факторите, формиращи тази среда. В края на 2015 г. и през 2016 г. предстои стартирането на прегледа на Доктрината на въоръжените сили на Република България и базовите доктрини, където в детайли ще бъдат разгледани и анализирани този тип заплахи.

Тенденцията през последните години за намаляване на ресурсното осигуряване на въоръжените сили доведе до дисбаланс между планираните способности и отделяните за тяхното изграждане и поддържане ресурси. С цел намиране на приемлив баланс между наличните ресурси и развитието на необходимите способности за изпълнение на мисиите и задачите на въоръжените сили и отчитайки промените в стратегическата среда на сигурност и приоритетите в средносрочен план по придобиване на нови способности и модернизация на въоръжените сили, през 2014 г. беше извършен преглед на отбранителните способности, на основата на който се разработи Програма за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили на Република България 2020 г., която на този етап не е приета от Министерски съвет.

След приемането ѝ предстои да разработим в кратки срокове и План за развитие на въоръжените сили до 2020 г., който ще ни даде възможност детайлно да планираме изграждането и поддържането на необходимите на въоръжените сили отбранителни способности за изпълнение на задачите по отбрана на страната, на задълженията ни в системата за колективна сигурност и отбрана, а също така и за принос към националната сигурност в мирно време. Тези способности включват областите подготовка, развърщане, бойна ефективност, поддръжка, командване, управление и комуникация, защита и информационно осигуряване.

В съответствие с нивото на национална амбиция се изграждат, развиват и поддържат балансираните способности на трите вида въоръжените сили за планиране и ефективно провеждане на операции, с приоритет на следните области:

- **бойна ефективност**, включваща способности, необходими за: провеждане на сухопътни, въздушни и морски операции; осигуряване на въздушния и морския суверенитет на Република България чрез контрол и защита на въздушното пространство в интегрираната система за противовъздушна и противоракетна отбрана на НАТО; контрол и защита на морското пространство и корабоплаването; защита на стратегически обекти и критична инфраструктура на територията на страната; участие в съвместни и многонационални операции; участие в операции по наблюдение и контрол на морския трафик; оперативна съвместимост с нашите съюзници;

- **информационно осигуряване**, включваща способности, необходими за: осигуряване на радиолокационно наблюдение на въздушното пространство; добиване, обработка, анализ, съхраняване и предоставяне на информация в интерес на националната и колективната сигурност и отбрана и ранно предупреждение за потенциални рискове и заплахи (стратегическо разузнаване); наблюдение, откриване, разпознаване и определяне местоположението на цели; формиране и споделяне на общата оперативна картина;

- командване, управление и комуникация, включваща способности, необходими за: планиране и управление на операции; гарантиране на информационната сигурност, надеждна киберотбрана, ефективна защита на информационни мрежи в системите за командване и управление; изграждане на единна мрежова информационна среда за функциониране на системата за командване и управление; взаимодействие с други министерства и ведомства.

В дългосрочен план е необходимо да бъдат придобити ключови за съвременните операции способности за: въздушно разузнаване и наблюдение; изграждане и поддържане на обща оперативна картина; комуникационно-информационна поддръжка; мобилна логистика; действия в градска среда, нощем и при екстремни климатични условия; защита на критична инфраструктура.

Както през тази година, така и през следващите сериозно предизвикателство за въоръжените сили остава изграждането на нови и поддържането на съществуващи отбранителни способности в приоритетните области. С определения бюджет на Министерството на отбраната за 2015 г. и спуснатата финансова рамка за 2016 г. и 2017 г. трудно ще се поддържат необходимите минимални военни способности за изпълнение на задачите по трите мисии и ще е невъзможно да се стартират ключови инвестиционни проекти. В резултат на недостатъчното финансиране основните бойни платформи – бойни бронирани машини, самолети и кораби, се експлоатират с редица ограничения, водещи до снижаване на бойната им ефективност и създаващи опасност за здравето и живота на личния състав.

За преодоляването на тези проблеми трябва да се предвиди бюджетът на Министерството на отбраната като процент от brutния вътрешен продукт да нарасне до 2% за десетгодишен период, достигайки поетия ангажимент за увеличаване на разходите за отбрана, договорени на срещата на върха на НАТО в Уелс. Необходимо е да се разбие стереотипът, че членството в НАТО и Европейския съюз автоматично гарантира националната ни сигурност, поради което можем да отделяме по-малко средства за отбрана, разчитайки на безрезервната подкрепа на съюзниците ни в случай на необходимост. Военната мощ на НАТО и Европейския съюз е съвкупност от военната мощ на страните-членки и въоръжените ни сили като интегрална част от системата за колективна отбрана трябва да изградят своите отбранителни способности – тези, които са необходими днес и в перспектива.

**Уважаеми господин министър Ненчев,
Господа генерали, адмирали и офицери,
Дами и господа,**

Анализът на средата на сигурност е достатъчно убедителен и за пореден път потвърждава тенденцията заплахите за сигурността на страната да стават все по-динамични, комплексни и по-трудно предвидими, а огнищата на напрежение да са все по-близо до нашите граници. В тази връзка фокусирането върху същността на хибридната заплаха, разкриването на нейната природа и определянето на пътища за противодействие са логична реакция на промените в съвременната среда на сигурност. В международен аспект е необходимо да се поддържа доверието между съюзниците. В национален план е наложително засилване на устойчивостта на институциите и обществото, своевременно откриване на заплахите и бързо вземане на решение. Подобрената координация, ясното разпределение на отговорностите между институциите и използването на всички налични инструменти предполагат успешно противодействие на заплахи от подобен вид.

Всеки от нас ясно съзнава финансовите проблеми на страната, в резултат на които, бих казал, въоръжените сили са едни от най-потърпевшите през последните години. Трябва ясно да се разбере, че за изграждането на отбранителни способности е необходим не само финансов, а и времеви ресурс. Това, което ще могат въоръжените ни сили да правят утре, се решава от днес. В този смисъл, ако се запази негативната тенденция в отделяните за отбрана разходи през следващите няколко години, за пореден път ще се отложат проекти за модернизация и преоборудване на въоръжените ни сили, което ще доведе до невъзможност за изграждане на нови и поддържане на вече съществуващи отбранителни способности.

И накрая, уважаеми дами и господа, позволете ми още веднъж да Ви поздравя с откриването на новата учебна година и да пожелаая на академичния състав, на всички слушатели и студенти от академията ползотворна учебна и научна работа, поставяне на амбициозни цели и постигане на още по-високи резултати!